לעילוי נשמת
בניהו יעקובי בן יובל ואירית
נלב"ע ח"י תמוז ערב שבת קודש פרשת פינחס תנצב"ה

מעיין גניי"ם

בשם ה' נעשה ונצליח
גליון מס' 40
פרשת ויצא

פרד"ס התורה בפרשת השבוע בעריכת הרב נעם יעקבי שליט"א

להקדשות ותרומות ולקבלת העלון במייל: n0506933962@gmail.com פל: 0506933962

ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות ותקרא שמו אשר - השיבות ומעלת שם האדם

שם האדם הוא הכלי והצינור לשפע האלוקי

בידוע שנפש חיה הוא שמו, כי כל נמצא מדומם, צומח, חי, מדבר, שואב חיותו משורשו, על ידי אותיות שמו, והאותיות של שמו הינן צירופי הצינורות אשר על ידם נשפע השפע להנמצא ההוא. וכשאדם הולך בדרך התורה, מגדלת חיותו על ידי שאותיות שמו מקבלות מילוי, ומילוי המילוי. וכן על ידי מעשיו מוסיף כח בכל הנמצאים, בדומם, צומח, חי, מדבר והקליפה מתרוקנת. ואם עושה היפך התורה חלילה, מרוקן מאותיות שמו או מהמילוי, ונעשית חיותו בצמצום כדי סיפוקו לבד. וכן גורם בכל הנמצאים, וממלא חס וחלילה צירופים הרעים, שמות הרעים של הסטרא אחרא, וכמו שכתוב 'לא נמלאה צור, אלא מחורבנה של ירושלים'. וכשמרשיע עוד, גורם לאבד גם אותיות העצמיים של שמו. וכשגורם על ידי מעשיו, לאבד את כל אותיות שמו, בעל כורחו הוא מת ונאבד מן העולם, כי נפסקו הצינורות אשר על ידם היה דבוק בשורשו. וזהו ענין "זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב" [משלי י, ז].

ושם האדם, הוא הכלי והצינור, על ידו זורם האור והשפע האלוקי בנפש ונשמה האדם. וייעודו של האדם בעולמו, להמשיך שפע זה לעולם, בעצמה רבה, ולמנוע אה סתימת הצינורות על ידי מעשי חטא, היוצרים טומאה הסותמת ואוטמת צינורות אלו, ומונעת בעדם להביא את השפע לאדם ולעולם.

והנה, אם נתבונן, נראה שנשמה האדם יסודה באותיות, שהן בבחינת חומר גלם שממנו בונה האדם את סיפור חייו. מעשים טובים, תורה ומצוות יוצרים מסכת אותיות מלאות אור וזוהר, ואילו מעשים רעים, עבירות וחטאים שוברים את בניין האותיות ומחשיכות אותן, וכדברי בעל היערות דבש' המובאים לעיל. ועוד שאור האותיות הגנוזות עומק נפש ונשמת האדם מתגלות לפי הסוד במצח האדם, והאדם הבקי בחכמת הפרצוף יכול להבחין בסדר האותיות ובמצבן במצח האדם ולדעת לפיהן על מצבו של האדם, כפי שמביא המהרח"ו בספרו "שער רוח הקודש'. (הגה"ק רבי דוד שלמה אייבשיץ)

דבר השייך לנפש לבד הוא השם, כי השם ובפרט שם בני ישראל לא הושם על גוף האדם אבל על הצורה הנפש, שהשם על הרוב הוא על מהות מהדבר הנקרא ולא על חומרו, כמאמר הכתוב "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו", ירצה כי קריאה של אותו השם היה על הנפש חיה של הדבר הנקרא, לא על החומר וגוף אותו דבר. שהגוף הוא מהרבה חלקים מחוברים יחד, שכל אחד מהם יש להם שם, עצם, בשר, עור, דם, עצב, גיד, עורק, לב, מוח, יד, רגל, ראש, וכן לכל חלקיו. ושם העצם של אדם אינו אלא על הנפש המדברת שהיא עצמו, לכן נקרא שם העצם. והקוראים שמות לבניהם הוא כדי שהנפש תבוא ולא הגוף. הדבר השייך לגוף ולא לנפש, הוא הלבוש, כדכתיב "ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו וגו'". דבר השייך לנפש וגם לגוף, הוא הדיבור, שבעודם יחד מדברים, אבל אחר כך שוב אחד מהם אינו מדבר, אבל גוף של מת מתלבש גם כן אחר מותו, וגם נפשו נשאר לה שמה אחר כך. (הגה"ק רבי אהרן ברכיה ממודינא)

הקב"ה נותן בלב אבי הילד לקרוא לו שם הנאות לנשמתו

מפני שיבה תקום והדרת (ויקרא יט. לב).

כתב בספר 'מגלה עמוקות; שראשי תיבות אלו הן שמרה וסופי תיבות מית"ה. יש לומר, דבספר 'צפנת פענח' [שמות אופן ה'] כתב, קיבלתי ממורי ז"ל, ששם האדם הוא שורש נשמתו, והקב"ה נותן בלב אבי הילד לקרוא לו שם הנאות לנשמתו, ובכל פעם שקוראים לאיש ישראל בשמו מעוררים חיותו, על דרך הכתוב (בראשית ב, יט) 'וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו".

ולזה נרמז בראשי תיבות שמות שהוא שורש נשמת האדם, ובסופי תיבות מיתה כי סוף אדם למות, ואמרו חכמינו זכרונם לברכה [עיין רש"י מיכה ו, ט] שלאחר המיתה שואלין לאדם מה שמו, ואם הוא רשע הוא שוכח שמו. ולזה מרמז 'מפני שיבה תקום' כפירוש הזוהר הקדוש [חלק ג דף פ"ז ע"ב] ישוב בתשובה טרם הגיע לימי זקנה, כי אין למוות התמהמה, והמצודה פרושה על כל החיים, כדי שיזכרו שמותם בשעת מיתתם. (הגה"ק רבי שאול בראך)

אותיות השמות מעוררים לדבק נשמתו למקום שממנו חוצבה

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם" (במדבר א, ב).

הכלל כאשר ישראל יוצאים בצבא (וכדי) שיהיו הם המושלים למעלה ובכח ההוא יהיו מושלים למטה לנצח המלחמה, אז צריכין לעורר את זה. כי באמת ישראל הם אצולים ונחצבים ממקום קדוש יהלכו לעבוד ולירא את ה' הגדול והנורא, רק בעוונותינו הרבים בטרדת הזמן אשר מוטרד איש ישראל להביא טרף לביתו נפרד מעט החבילה יעקב חבל נחלתו, כנאמר (קהלת ז, כט) 'אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים', אדם היינו ישראל (בבא מציעא קיד) והנה האותיות מכל שם מכל איש ישראל הוא המעורר לדבק נשמתו אל המקום אשר נחצב משם להאיר עליו ולדבקו בשורש אשר נחצב משם, וזהו 'במספר שמות', "מספר" לשון בהירות להאיר עליו מן האותיות אשר שמו נקרא בו. והאותיות משמו הוא מורה על שורש ומחצב נשמתו, וזהו "כל עד"ת בנ'י" היינו דע"ת, לשון התחברות, לחבר ושמה ישראל באותיות משמותם אל מקום מקור מחצב נשמותם להאיר עליהם בהירות עליון, וכאשר חס ושלום אינו כן נאמר [הושע ד, ו] "נדמו עמי מבלי הדעה", וכאשר יש דעת נאמר [משלי כד, ד] "ובדעת חדרים ימלאו כל הון כו'", על ידי הדעת חדרים [ימלאו] כו'.

וזהו "כל זכר לגלגלותם", לעורר הזכירה במחשבה עליונה, ועיין אדרא קדישא פרשה האזינו [דף רפח עמוד א'], ועיין ספר הקדוש 'תולעת יעקב' בהקדמה על פסוק [בראשית ב, כ] "ויקרא האדם שמות לכל כו'", עיין שם. והנה נאמר "כל יוצא צבא בישראל", ומלחמות ישראל על שם י"ה כנאמר [שמות יז, טז] "כי יד על כס י"ה", וזהו שחתם שמם בשם זה "הראובני כו'" ועיין רש"י [במדבר כו, ה], ושם י"ה הוא העולם הבא עולם המחשבה, "עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו" [ישעיה סד, ג] עולם המחשבה, וזהו "כל זכר לגלגלותם" מחשבה במוח.

ובזה יבואר כי ישראל ולוים נפקדו ולא כוהנים, עיין בהקדמה 'תולעת יעקב' הנ"ל, כי כל נברא מטה יש לו כח ושורש למעלה שאם לא כן איך מתקשרים חלקי העולם הזה אם אין ליסודות שורש למעלה, ואם אין לנבראים שורש למעלה איך מתפשט ההשפעה והשגחה מאדון

הכל בהם, עיין שם. נמצא יש כאן ג', הקדוש ברוך הוא המשפיע על כל העולמות, המקבלים ממנו יתברך, והשורש אשר נשרש העולמות התחתונים למעלה להיות נמשך ונשפע בהם חסדי ה' ברוך הוא, והיה כהן בחינה עליון כנאמר [בראשית יד, יח] "והוא כהן לאל עליון", ישראל הם המקבלים, לוים הוא השורש אשר נשרש תחתונים למעלה, לוי לשון התחברות.

וזה הוא פקידת ישראל "במספר שמות" להאיר עליהם על ידי אותיות משמותם, והלווים שהם מדריגה אחרת נגד התקשרות, ושורש תחתונים למעלה לא התפקדו בתוך בני ישראל ונפקדו לעצמם לעורר השפע וההשגחה מלמעלה למטה, וזהו "אך את מטה לוי וכו' בתוך בני ישראל", א"ך גימטריא שם אהי"ה, הוא אשר נעוץ סופן בתחלתן כו' כנאמר [שמות ג,יד] "אהיה אשר אהיה", והכהנים שהם נגד עולם עליון לא נפקדו. (הרה"ק רבי ישראל דדברמדיקד מפיקוב)

לכל צדיק יש ניצוצין קדישין ששיכים לשורש נשמתו

יש עוד בזה לאלוה מילין ויראתי לדבר ולכתוב כי לא שמעתי בזה הקדמה מרבי, אך אדבר מעט בכוונה, על דרך ששמעתי בזה הקדמה מאדוני אבי זקני נוחו עדן זללה"ה, כי יש לכל צדיק וצדיק ניצוצין קדישין השייכים לשורש נשמתו אשר צריך לתקן ולהעלותם, ואפילו משרתיו ובהמותיו וכליו, הכל יש בהם ניצוצין קדושים, וצריך הוא לתקנם ולהעלותם לשורשם. ושורש של אדם הוא נשמתו, והוא השם של אדם, כמו שאמר רבי נחמן האריזענקיר ז"ל, 'נפש חיה הוא שמו" [בראשית ב, יט], פירוש, ה'נפש חיה', החיות והנשמות של האדם הוא שמו של האדם, עד כאן.

ואם תבין ותעיין היטיב בפסוק "ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי", תמצא שורש הדברים, כי היו ניצוצי הצדיק, וצריך לתקנם ולהעלותם לשורשם, והבן היטיב. (הגה"ק רבי משה חיים אפרים אשכנזי)

מרן החז"ה קוק שליט"א

בתפלה על המים מול "ביני עמודי" דרבי אמי ורבי אסי

לאחרונה פגשתי את ידיד נפשי ר' אור אטיאס שליט"א, ממקורביו הותיקים של מרן אור העולם החז"ה קוק שליט"א, ונסובה שיחתנו [כמובן] על מצבו הנורא של רבינו הגדול, ונתגלגלו כמה עובדות פלאיות ממסכת מידות ופעולת ישועות ורוה"ק במחיצתו של רבינו מימים עברו.

והנני להביא כאן לפני החברים היקרים שוחרי דעת ה' וקרבת הצדיקים, עובדא אחת פלאית ששמעתי מפיו, ויש בה תרי ותלת עובדי כפי שיראה המתבונן.

וכך סיפר: בשנת תשע"ו לערך היתה תקופה שרבינו היה מבקש לעתים קרובות ללכת לטבול במעיינות בכל ערב שבת [ואמר דשבת מעין עוה"ב וע"י טבילה ב"מעין" זוכים ל"מעין" עוה"ב הנ"ל], וגם באמצע השבוע היה נוסע לטבול, וכמובן שהיה הוגה בתורה ללא הרף כל הדרך וכו'.

באחד מהימים - ימי בין הזמנים של הקיץ, זכיתי לקחת את רבינו ברכב למעיין באזור הצפון [מחוץ לטבריה] בשעות הבוקר, בחזרתנו מן המעיין אמרתי לרבינו שמצאתי כתוב שאיזה חוקר אחד מערין כי שרידי "ביני עמודי" דרבי אמי ורבי אסי [היינו בית מדרשם כמבואר בברכות (ה ע"א) דהוו גרסי תמן] נמצאים היום באזור הכנרת, ואף סימן אותם באיזה שלט קטן.

מיד כשאמרתי זאת לרבינו, אמר לי, "עכשיו ניסע לשם", אני עניתיו, שכעת תקופת בין הזמנים ומסתבר שישנם הרבה נופשים באיזור בכנרת וקשה להגיע וכו', ובפרט שהיה הדבר בערב שבת קדש, אך רבינו לא זז מבקשתו ללכת לשם מיד עם כניסתנו לעיה"ק טבריה.

כשהגענו למקום רבינו הגדול התפלל שם קמעא, ואז אמרתי לפניו את הענין הידוע שהשקה רבינו האר"י ז"ל את מהרח"ו מבארה של מרים בכנרת - שזה היה מול "ביני עמודי" הנז', וכמובא ב"שער הגלגולים" (הקדמה לז).

עוד זה מדבר [ומבלי לשמוע הדברים שלי] וזה בא, לפתע הגיע מר עופר עולמי הי"ו מנהל עסק השייט "חלום עולמי" בכנרת, ואמר לרבינו הגדול "הנה כאן בסמוך יש לי סירה ואשמח שמחה גדולה לקחת את רבינו"...

רבינו לא היסס כלל, עלה על הסירה, וביקש ממנהיג הסירה שיסתכל על העמודים הנ"ל ויסע בדיוק מולם.

הנהג עצר את הסירה מול "ביני עמודי", ואז לקח רבינו הגדול כוס ומילא אותה במים ממימי הכנרת, אמרתי לו שאני רוצה גם לקבל מעט מים מהכוס שלו, והשיב לי בזה הלשון, "קח בעצמך, מה אתה צריך אותי", וכך עשיתי, אחד הנוכחים בירך "שהכל", ורבינו הגדול שתה כמעט כוס שלמה.

הסירה עשתה את דרכה חזרה לכיוון החוף, ולבינתיים עופר עולמי התחיל לספר סיפור מופת שהיה לו עם רבינו לפני בערך שלשים שנה:

פעם אחת צללתי מתחת למנוע של הסירה כדי לתקן משהו, לפתע הגיע גל גדול שהרים והוריד את הסירה על הראש שלי, הגעתי כמעט לשערי מות, הבהילו אותי לבית החולים, ושם ראו שישנו דימום פנימי בגולגולת, ה"רופאים" אמרו בצורה נחרצת שצריך לעשות חור בגולגולת כדי לנקז את הדם...

הילדים שלי הלכו מיד לרבינו וסיפרו לו את המקרה, רבינו נתן להם בקבוק מים וציוה אותם למרוח מהמים הללו על הראש שלי...

כמובן שכך עשו, ושוב באה החלטת הרופאים שלפי בדיקה נוספת שלהם אין צורך בניקוז כלל ועיקר...

חזרתי להכרה מלאה ב"ה, אך היו לי כאבי תופת שאי אפשר לתארם, [היה זה מחמת הדם היבש שנותר בגולגולת], בכל צעד קטן שעשיתי, הרגשתי כאילו מרצצים את מוחי, ה"רופאים" נתנו לי אנטיביוטיקה וכל מיני כדורים כדי לסדר את הדבר, והמצב לא היה בכי טוב למרות כל מה שלקחתי.

הבנים שלי הלכו שוב לרבינו הגדול וסיפרו לו הכל, הרב אמר להם, "אם נשאר לכם מהמים שנתתי אז, תוסיפו עליהם עוד ותמרחו לו על הראש", כמובן שכך עשו לי, ובאורח פלא סרו מהר כל הכאבים וכל המיחושים, ויצאתי מבית החולים נקי ובריא לחלוטין.

מסיים ר' אור שליט"א: את כל זה סיפר עופר הי"ו מול רבינו, כאשר רבינו מתחילה ועד סוף מנסה להשתיק את האירוע, וכובש את פניו בקרקע מרוב בושה, תוך כדי שאומר על עצמו דברים חמורים כידוע לכל באי שער עירו.

נ"ב.

א. כעת עלה ברעיוני דבר פלא ע"פ מאי דאיתא בשבת (קד ע"א) ובמגלה (ג ע"א) מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים, ונמצא דלא שלטה בהו שכחה ומכאוב בהשגת התורה, ועפי"ז יש לפרש הא דבבאר מרים אשר מול ביני עמודי דרבי אמי ורבי אסי, שהאותיות המבדילות בשמם הם מ' וס', שם דייקא איכא הארת זכירת וקליטת התורה כידוע מעובדא דרבינו האר"י ומהרח"ו. ובמק"א הרחבנו הרבה בסוגיא זו.

ב. וראה זה פלא ד"היו עומדים" עם ט' האותיות בגי' ר' בדיוק כמנין "מם סמך" שהם חפצא דנס, והיינו סוד "ביני עמודי" דרבי אמי ורבי אסי הנ"ל. ויש לרמוז עוד ד"ביני" בחי' "אם בין" של "ולבבו יבין" וכו' להשגת התורה. ודו"ק.

ג. ומשמע דמ' שבלוחות רומזת ליום מ' של מתן תורה, [שהוא בחי' מ' סאה דמקוה ומ' יום דיצירת הולד, והדברים ארוכים ועתיקים], וס' היינו תורה שבע"פ שיש בה ס' מסכתות, ונמצא רבי אמי ורבי אסי הם עצמם ב' עמודים של תושב"כ ותושבע"פ, בבחי' תרין רעין דלא מתפרשין לעלם.

ד. וסוגיא זו של מם וסמך שבלוחות, היא מוצאת במסכתות שבת ומגלה כהנ"ל, כיון שעל ידי אותיות אלו איכא שיור נס דלוחות ראשונות דלא שלטה בהו שבירה, והזמן גרמא והמקום גורם ביום שבת ובמגלה של פורים, כי הכל מודים שבשבת נתנה תורה, וביום השבת ליכא שכחת התורה, [זכרו תורת משה במצות שבת גרוסה, ועמש"כ בהרחבה בחיבורי זכר עשה בס"ד], וכן פורים שבו הדור קבלוה בימי אחשרוש מאהבה. והבן זה.

ה. רבינו שליט"א אמר לי כמה פעמים, שאין בדורינו מי שיכול להצביע על המקום שבו באר מרים, אכן חזינן כאן שהיתה לו התעוררות ופעל פעולה כפי רגשי רוה"ק המתנוססת בקרבו. אשרי העם שככה לו.

אנא ה' השב כהן גדול לעבודתו, ויתמתקו מעליו ומעלינו כל דינים קשים, ויקויים בנו "וימתקו המים" בזכות מרים הנביאה, וכלשון רבינו בנוסח פתיחת ההיכל שלו - "דעני לרבי אמי ולרבי אסי ביני עמודי דטבריה ענינן", אכי"ר.

בברכה רבה' יקותיאל דטבריה